

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
по 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология (Общо и сравнително езиковедие),
съгласно обява в ДВ, бр. 98/19.11.2024 г.

Кандидат: **д-р Марияна Асенова Карталова** – главен асистент в Катедрата по общо езиковедие и история на българския език във Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“

Автор на становището: **доц. д-р Борян Георгиев Янев**, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

Със заповед № РД -22-72 от 17.01.2025 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ по 2.1. Филология (Общо и сравнително езиковедие) с кандидат – гл. ас. д-р Марияна Асенова Карталова от споменатото по-горе звено на Пловдивския университет.

Обща характеристика на представените материали

Представеният от гл. ас. д-р М. Карталова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатката е приложила общо 21 научни труда, с които участва в обявения конкурс. За рецензиране се приемат всички представени материали, защото не съвпадат с такива, които са използвани в предходно научно или академично изследване.

Според вида на публикациите това са 1 монография – идентифицирана като хабилитационен труд (*Фамилните имена на българите, мотивирани от професия или занаят. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2024. 248 стр.*) и една монография, която е издание на дисертацията ѝ за придобиване на ОНС „доктор“ (*Езиквата картина на света, отразена чрез зоо- и фитокомпонентни фразеологизми*

(компаративно изследване между българския и новогръцкия език), Пловдив: Университетско издателство „Паусий Хилендарски“, 2022. 440 стр.). За процедурата са представени и 19 статии в специализирани реферирани издания, като 6 от тях са публикувани в чужбина.

Гл. ас. д-р Марияна Карталова притежава необходимото количество по наукометричните показатели, което е необходимото за заемане на длъжността „доцент“ съгласно Правилника на ПУ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Преподавателската ангажираност на кандидатката обхваща 2 основни дисциплини за филологическата подготовка на студентите – Увод в общото езикознание (лекции и семинари), Комуникации и комуникационна политика (лекции), както и една избираема и две факултативни дисциплини: Теория на превода, Основни аспекти на новогръцката граматика и Езикознание (последната за нуждите на Педагогическия факултет). Преподавателската ангажираност на М. Карталова е голяма, което потвърждава необходимостта от нейната хабилитация. Още повече че тя работи в двете направления на нейните компетентности – общото езикознание и неоелинистиката.

Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата. Основни научни и/или научно-приложни приноси

Предложените за оценка разработки на гл. ас. д-р Марияна Карталова са с необходимия научен принос, което е лична заслуга на кандидата. Научните ѝ интереси са в утвърдени за Катедрата по ОЕИБЕ области, чиито автори отдавна са получили признание в национален и международен план. Похвален е фактът, че кандидатката следва поставените научни традиции в сектора по общо и сравнително езикознание и се стреми да ги развива.

Изследването *Фамилните имена на българите, мотивирани от професия или занаят* е задълбочено представяне на българската фамилноименна система, което си поставя по мое мнение две основни цели, като представяне на българската народопсихология и субкултура чрез лингвокултурологичен анализ на ексцерпираните антропоними, както и индексалното им представяне в интралингвистичен план, където се анализират мотивиращите апелативи. За нуждите на изследването си Карталова е използвала 1670 фамилни имена, които е разделила по произход условно на домашни и с чужд произход. Към етимологично чуждоезиковите са

привлечени съвсем естествено примери с етимони от турски и гръцки произход, както и такива от други езици, сред които се откроява броят на имената с апелативи от романската езикова група. При описанието на имената с турска етимологична основа авторката би могла да използва и статията *Българо-турски лексикални паралели с оглед на фамилните имена у българите, мотивирани от названия на професии* – в сб. България и Турция на межкултурния кръстопът: език, история, литература, стр. 205-233, ISBN 978-954-423-780-6, с автори Борян Янев и Иван Чобанов.

Предложената от Карталова методология и приносите на хабилитационното изследване могат да се използват от други автори при бъдещи съпоставителни проучвания, а дескриптивният и ексцерпционен-класификационен характер на изследването би послужил за следващи задълбочени проучвания в проблематиката.

Авторката е подхождала отговорно към анализирания проблематика, а наблюденията и приложенията са изчерпателни и показателни. Много добро впечатление правят точността и последователността в изложението на проблематиката, които са присъщи на автори с научна дисциплина.

Макар да е бил обект на рецензиране в предходна научна степен, бих искал да спомена отново докторския ѝ труд (*Езиковата картина на света, отразена чрез зоо- и фитокомпонентни фразеологизми (компаративно изследване между българския и новогръцкия език)*), който възплъщава идеята ми за образцово изследване в областта на съпоставителното езикознание.

Използваните за конкурса публикации също представят кандидатката Карталова като дисциплиниран и подреден преподавател с преобладаващи лингвистични интереси в областта на фразеологията и ономастиката.

Ще си позволя да открия някои от тях, които намирам за репрезентативни спрямо идеята на конкурса за оригиналност: *Наблюдения върху фитокомпонента като компаратум в образните и устойчивите сравнения в българския език* (IX International Scientific and Practical Conference "Theoretical and Practical Aspects of the Development of Science and Education", March 05 – 08, 2024, Prague, Czech Republic, p. 214 – 222. ISBN 979-8-89292-739-0; DOI 10.46299/ISG.2024.1.9); *Паремийният свят на българина – позитивни тематични полета* (В сборник с доклади от VIII International Scientific and practical conference “science

and technologies”, Алматы, Казахстан, 2024, с. 121 – 128. ISBN 978-601-332-668-9); *Българските пословици и поговорки с компонент "част на тялото" като изразител на народопсихологията на българина* (VI International Scientific and Practical Conference "Scientific Directions of Research in Educational Activity", February 14 - 17, 2023, Osaka, Japan, pp. 339 - 343. ISBN 979-8-88896-531-3. DOI 10.46299/ISG.2023.1.6); *Дипломният проект - студентско предизвикателство или лесен път към придобиване на образователно-квалификационна степен* (В: Дипломната работа - от рамките на регламента до свободата на творчеството. Пловдивско университетско издателство, 2022, с. 71-80. ISBN 978-619-7663-40-2); *Клетвите и народопсихологията на българина* (Интуиция и компетентност в езика, литературата и образованието, Пловдив: Хоризонти, стр. 89 – 97. ISBN 978-619-7187-11-3) и др.

Заключение

Документите и материалите, предложени от гл. ас. д-р Марияна Асенова Карталова, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за РАС на ПУ. Карталова е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при придобиването му на ОНС „доктор“. В работите му има оригинални научни и приложни приноси. Ето защо с убеждение гласувам положително за избора на Марияна Карталова на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Общо и сравнително езиковедие).

Изготвил становището:.....

/доц. д-р Борян Янев/

11.03.2025 г.